

Ο απολογισμός του ταξιδιού: τι έδωσε ο πρόεδρος Κλίντον στον πρωθυπουργό Κ. Σημίτη

Εγγυήσεις για τα σύνορα

Τον απεσταλμένο μας
ΣΤ. ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗ
ΟΥΑΣΣΙΓΤΟΝ, Απριλίου.

Η ΕΛΛΑΔΑ έλαβε ένα εξαιρετικό επαγγελματικό της αμερικανικής της και των παραρτημάτων των συνόρων της εκ μέρους των Ηνωμένων Πολιτειών, κάτι το οποίο επέδωσε να εξασφαλιστεί επί 20 χρόνια χωρίς επιτυχία. Αυτή είναι η εκτίμηση που κάνουν στην Ουάσινγκτον, όπου υπήρξε, φυσικά, καμία συμφωνία εκεί, ούτε και εξασφάλισε κάποια συμβατική δέσμευση εκ μέρους των Ηνωμένων Πολιτειών στα ελληνοτουρκικά θέματα. Δεν υπήρχε, άλλωστε, τέτοια περίπτωση. Αλλά ο κ. Σημίτης εξασφάλισε από τον πρόεδρο Κλίντον με τον πρόεδρο Κλίντον την περαιωμένη Τρίτη.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες είναι αντίθετες στη χρήση βίας ή στην απειλή χρήσης βίας για την επίλυση εδαφικών διαφορών που ενδέχεται να προκύψουν στις ελληνοτουρκικές σχέσεις, δήλωσε ο πρόεδρος Κλίντον στον πρωθυπουργό Κ. Σημίτη. Και αποδέχθηκε ανεπιφύλακτα την ελληνική προσέγγιση για την επίλυση των προβλημάτων και της κρίσιμης στο Αιγαίο, τόνισε ότι στην εποχή μας είναι ανύπαρκτο, όσο πατέ άλλοτε, να είναι βασιστή η εδαφική ακεραιότητα της κάθε χώρας και σεβαστές οι διεθνείς συνθήκες και οι κανόνες της διεθνούς δικαιοσύνης.

Ήταν το μέγιστο το οποίο μπορούσε να ελπίζει η ελληνική πλευρά εκ μέρους των αμερικανικών αρχών, όπως παρατήρησε αργότερα προς «Το Βήμα» μέλος της βουλευτικής συνόδου της Πρωθυπουργού. Ο πρόεδρος Κλίντον μάλιστα φρόντισε να επαναλάβει, δύο φορές και δημόσια, την αμερικανική θέση στο θέμα της ημίας, γεγονός μάλλον ασυνήθιστο για τον Λευκό Οίκο. «Το μήνυμά μου είναι σαφές και αρκετά εύγλωτο, όπως σαφές είναι και το προς ποιον απευθύνεται», παρατήρησε αργότερα αμερικανική πηγή σε απάντηση πιστικών ερωτήσεων των τορκικών δημοσιογράφων.

Καταδίκη της βίας

Αξιοσηπτική αμερικανική δήλωση ελήφθη προς «Το Βήμα» ότι οι δηλώσεις του προέδρου Κλίντον αποσκοπούν στην αυστηρά διαβεβαίωση ελληνικής ακεραιότητας από ανεξάρτητη απειλή από την Τουρκία, κάτι που εξειδίκευσε να εξασφαλιστεί η Ελλάδα από τα μέσα της δεκαετίας του '70 και που πρέπει να δοθεί η Ουάσινγκτον. Ακόμη σαφέστερος και διεξοδικότερος ήταν ο αμερικανικός υπουργός Εξωτερικών Κ. Κρίστοφερ, με τον οποίο ο Πρωθυπουργός και ο υπουργός Εξωτερικών Κ. Πάγκαλος είχαν την επομένη (Τετάρτη) συνάντηση η οποία κράτησε πέραν της ώρας. Μολοντά η σχετική συζήτηση περιερίσθη κυρίως σε θέματα Βαλκανίων, ΝΑΤΟ, Ευρώπης και τρομοκρατίας (στο πλαίσιο των ελληνοαμερικανικών

σχέσεων), ο κ. Κρίστοφερ ήταν καυστικό κατηγορηματικός στην καταδίκη της βίας και της απειλής χρήσης βίας. Ο Πρωθυπουργός επιστρέφει, λοιπόν, αύριο στην Αθήνα ικανοποιημένος από τις συνομιλίες του στην Ουάσινγκτον. Δεν υπήρξε, φυσικά, καμία συμφωνία εκεί, ούτε και εξασφάλισε κάποια συμβατική δέσμευση εκ μέρους των Ηνωμένων Πολιτειών στα ελληνοτουρκικά θέματα. Δεν υπήρχε, άλλωστε, τέτοια περίπτωση. Αλλά ο κ. Σημίτης εξασφάλισε από τον πρόεδρο Κλίντον με τον πρόεδρο Κλίντον την περαιωμένη Τρίτη.

Η επίσκεψη του κ. Σημίτη στην Ουάσινγκτον ήταν επιτυχής. Στους συνομιλητές του, ιδιαίτερα στον Στέιτ Ντιπάρτμεντ, έκανε εντύπωση η «έντονα ρεαλιστική αντίληψη της πολιτικής του», «ο έκδηλος ευρωπαϊσμός του» και η αναγνώριση των περιθωρίων των ΗΠΑ για χειρισμούς στην ελληνοτουρκική διένεξη. Ο Πρωθυπουργός, όπως και ο υπουργός Εξωτερικών Κ. Πάγκαλος, που τον συνοδεύει, δεν έχουν αυταπάτες για τα όρια της αμερικανικής παρέμβασης. Απαντώντας σε ερώτηση που του έ-

Πέρι, με τον οποίο συναντήθηκε ο κ. Σημίτης την Τρίτη. Η επίσκεψη του κ. Σημίτη στην Ουάσινγκτον ήταν επιτυχής. Στους συνομιλητές του, ιδιαίτερα στον Στέιτ Ντιπάρτμεντ, έκανε εντύπωση η «έντονα ρεαλιστική αντίληψη της πολιτικής του», «ο έκδηλος ευρωπαϊσμός του» και η αναγνώριση των περιθωρίων των ΗΠΑ για χειρισμούς στην ελληνοτουρκική διένεξη. Ο Πρωθυπουργός, όπως και ο υπουργός Εξωτερικών Κ. Πάγκαλος, που τον συνοδεύει, δεν έχουν αυταπάτες για τα όρια της αμερικανικής παρέμβασης. Απαντώντας σε ερώτηση που του έ-

Ανέτες τις «πολιτικές ισορροπίες» στην Τουρκία επεσήμανε και ο υπουργός Εξωτερικών Κ. Πάγκαλος μιλώντας το απόγευμα της περασμένης Δευτέρας στο σημαντικό Κέντρο Κάρνεγκι της Ουάσινγκτον σε ακροατήριο όχι ιδιαίτερα φιλικό απόψεως για την Ελλάδα. Απαντώντας σε «σκληρές» ερωτήσεις ο κ. Πάγκαλος επιμύησε την τουρκική στάση όχι μόνο στο Αιγαίο αλλά και στο Κυπριακό, έναντι των Κούρδων κλπ.

Και σε παρατήρηση του άλλου «μεσοδωδύνη» στο Κυπριακό κ. Λέτσι για την ελληνική θέση σε μέτρα αποκορύφωσης εμπιστοσύνης, ο κ. Πάγκαλος επεσήμανε ότι ακόμη δεν έλαβε σήμανση σε παλιά πρόταση του, ως σχετικό μέτρο, «να γίνουν τρύπες» στο τέλος που χωρίζουν την Κύπρο, δηλαδή να έχουν τα δικαιώματα να επικουρούν, να εργάζονται κλπ. οι κάτοικοι της σε όποιον μέρος της νήσου θέλουν χωρίς να οχυρωθούν ο τουρκικός στρατός και χωρίς να διεισδύει η τουρκοκυπριακή «κυριαρχία».

Το Κυπριακό, όπως δήλωσε στους Έλληνες δημοσιογράφους ο πρόεδρος Κλίντον, θα αποσπαστεί από την Ουάσινγκτον στους αμερικανούς επόμενους μήνες. (Ας σημειωθεί εδώ ότι ενώ για τα ελληνοτουρκικά ο αμερικανός πρόεδρος δεν ανέλαβε καμία πρωτοβουλία για την Κύπρο, δήλωσε ότι «ελπίει να κάνει περισσότερα ώστε να λύσει το ζήτημα»).

Πάντως, από τον κ. Κρίστοφερ δεν υπήρξαν άλλες ενδείξεις για νέα αμερικανική πρωτοβουλία στο Κυπριακό, εκτός από την αποστολή του αρμόδιου για την περιοχή υφυπουργού - ο οποίος θα πραγματοποιήσει εκείνο που ο κ. Χούμρουκ δεν έκανε, δηλαδή συναντήσεις επί των γνωστών «πρωτοτύπων» των ΗΠΑ σε Αθήνα, Λευκωσία και Άγκυρα. Οι συνομιλίες που είχε, τέλος, στην Ουάσινγκτον ο Πρωθυπουργός καθώς και ο υπουργός Κ. Παπανικολάου έδειξαν ότι υπάρχει και αρχική ενδιαισθητική και ενεργή ελληνοαμερικανική επιχειρηματική πρωτοβουλία στον ευρύτερο χώρο της Βαλκανικής, για επένδυση του αγνώστου αερίου προς Αλβανία κλπ. Δεν υπήρξαν όμως συγκεκριμένες αποφασίσεις ούτε σχέδια, πέραν του ότι τα σχετικά θέματα θα συζητηθούν στο προσεχές μέλλον.

Τον απεσταλμένο μας
ΣΤ. ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗ
ΟΥΑΣΣΙΓΤΟΝ, Απριλίου.

Οι απαντήσεις Πάγκαλου

Ανέτες τις «πολιτικές ισορροπίες» στην Τουρκία επεσήμανε και ο υπουργός Εξωτερικών Κ. Πάγκαλος μιλώντας το απόγευμα της περασμένης Δευτέρας στο σημαντικό Κέντρο Κάρνεγκι της Ουάσινγκτον σε ακροατήριο όχι ιδιαίτερα φιλικό απόψεως για την Ελλάδα. Απαντώντας σε «σκληρές» ερωτήσεις ο κ. Πάγκαλος επιμύησε την τουρκική στάση όχι μόνο στο Αιγαίο αλλά και στο Κυπριακό, έναντι των Κούρδων κλπ.

Και σε παρατήρηση του άλλου «μεσοδωδύνη» στο Κυπριακό κ. Λέτσι για την ελληνική θέση σε μέτρα αποκορύφωσης εμπιστοσύνης, ο κ. Πάγκαλος επεσήμανε ότι ακόμη δεν έλαβε σήμανση σε παλιά πρόταση του, ως σχετικό μέτρο, «να γίνουν τρύπες» στο τέλος που χωρίζουν την Κύπρο, δηλαδή να έχουν τα δικαιώματα να επικουρούν, να εργάζονται κλπ. οι κάτοικοι της σε όποιον μέρος της νήσου θέλουν χωρίς να οχυρωθούν ο τουρκικός στρατός και χωρίς να διεισδύει η τουρκοκυπριακή «κυριαρχία».

Το Κυπριακό, όπως δήλωσε στους Έλληνες δημοσιογράφους ο πρόεδρος Κλίντον, θα αποσπαστεί από την Ουάσινγκτον στους αμερικανούς επόμενους μήνες. (Ας σημειωθεί εδώ ότι ενώ για τα ελληνοτουρκικά ο αμερικανός πρόεδρος δεν ανέλαβε καμία πρωτοβουλία για την Κύπρο, δήλωσε ότι «ελπίει να κάνει περισσότερα ώστε να λύσει το ζήτημα»).

Πάντως, από τον κ. Κρίστοφερ δεν υπήρξαν άλλες ενδείξεις για νέα αμερικανική πρωτοβουλία στο Κυπριακό, εκτός από την αποστολή του αρμόδιου για την περιοχή υφυπουργού - ο οποίος θα πραγματοποιήσει εκείνο που ο κ. Χούμρουκ δεν έκανε, δηλαδή συναντήσεις επί των γνωστών «πρωτοτύπων» των ΗΠΑ σε Αθήνα, Λευκωσία και Άγκυρα. Οι συνομιλίες που είχε, τέλος, στην Ουάσινγκτον ο Πρωθυπουργός καθώς και ο υπουργός Κ. Παπανικολάου έδειξαν ότι υπάρχει και αρχική ενδιαισθητική και ενεργή ελληνοαμερικανική επιχειρηματική πρωτοβουλία στον ευρύτερο χώρο της Βαλκανικής, για επένδυση του αγνώστου αερίου προς Αλβανία κλπ. Δεν υπήρξαν όμως συγκεκριμένες αποφασίσεις ούτε σχέδια, πέραν του ότι τα σχετικά θέματα θα συζητηθούν στο προσεχές μέλλον.

Η πολιτική της «περιοχικής προσέγγισης»

Τα σχέδια ΗΠΑ για τα Βαλκάνια

Του Ν. ΜΑΡΑΚΗ

Η «ΠΕΡΙΟΧΙΚΗ προσέγγιση» καθιερώνεται στην αντιμετώπιση των Βαλκανίων (τα οποία προσεχικά μετονομάζονται σε Νοτιοανατολική Ευρώπη) από τις Ηνωμένες Πολιτείες και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Αθήνα συμφώνησε όταν συζητήθηκε η «περιοχική προσέγγιση» στις Βρυξέλλες αλλά τώρα δυσκολεύει ενώπιον των μέτρων εφαρμογής της. Η Ευρωπαϊκή Ένωση υιοθέτησε αυτή τη λογική κατά την εξέταση της πολιτικής της για την ανοικοδόμηση της «πύας Γιουγκοσλαβίας», την οποία εκλαμβάνει πλέον ως ενιαίο οικονομική περιοχή. Τόσο οι ευρωπαϊκές χώρες όσο και οι Αμερικανοί θεωρούν ότι οι χώρες της περιοχής είναι πολύ μικρές για να αντιμετωπίσουν καθαρά ξεχωριστά, ιδιαίτερα στη σφαίρα των υποδομών, όπως οι οδικές αξόνες, τα τηλεπικοινωνιακά και ενεργειακά δίκτυα κλπ. Η ίδια προσέγγιση υιοθετείται επίσης για τα διπλωματικά και στρατιωτικά προβλήματα, διότι θεωρείται απεχλωματιστικότερη η εισαγωγή και καθιέρωση ενιαίων συστημάτων μέτρων. Η λύση αυτή θα αποτρέψει και τις «μαύρες τρύπες», που λόγω της ιδιομορφίας της περιοχής μπορούν να προκαλέσουν ευρύτερη αναστάτωση.

Ο υπουργός Άμυνας των Ηνωμένων Πολιτειών κ. Σούμιερ Πέρι έχει επισημάνει δύο «πακέτα», το ένα αφορά «Κοντές Δραστηριότητες» των Βαλκανικών χωρών στον στρατιωτικό τομέα και το άλλο την καθιέρωση Μέτρων Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης, επίσης σε πολλαπλάσιμη κλίμακα. Ο κ. Πέρι παρουσιάζει τα δύο «πακέτα» στους Βαλκανίους ομιλούντες του και τώρα έχουν εγκατασταθεί διαβουλευτικές για την εξέτασή τους. Οι «Κοντές Δραστηριότητες» που προωθούν οι Αμερικανοί περιλαμβάνουν: (α) Ανταλλαγή επισκεψίων σε υψηλό πολιτικό και υπηρεσιακό επίπεδο. (β) Αύξηση της «διαφάνειας» με την ανταλλαγή αποστολών που θα παρακολουθούν μαθήματα σε στρατιωτικές σχολές των άλλων χωρών. (γ) Κοινές στρατιωτικές ασκήσεις των βαλκανικών χωρών, κυρίως στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας του ΝΑΤΟ «Συνεργασία για την Ειρήνη», με ειδικό αντικείμενο τις αποστολές «φύλαξης της ειρήνης».

Η καμία ανάθεση ήδη να φιλοξενήσει μια σχετικά άσκηση που το αντάρτι της θα προβλέπει την αποστολή στρατιωτικής δύναμης με στόχο τη διατήρηση της ειρήνης μετά από στρατιωτικό επεισόδιο. (δ) Προώθηση υπογραμμών διασκέψεων, σεμιναρίων και άλλων παρεμφερών εκδηλώσεων με τη συμμετοχή όλων των χωρών της περιοχής. (ε) Ίδρυση Μονάδας Αμεσης Αντίδρασης, οι οποίες θα συνεργάζονται στην από καινούργια αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών, σε αποστολές διάσωσης κλπ. Η πρώτη πρακτική εφαρμογή αυτής της ιδέας θα γίνει στην η/δ Μακεδονίας, όπου θα διεξαχθεί το φθινόπωρο στρατιωτική άσκηση με θέμα την αντιμετώπιση μιας μεγάλης οικολογικής καταστροφής.

Τα Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης ανήκουν σε τρεις αξόνες, την αύξηση της διαφάνειας στον στρατιωτικό τομέα, τον πολυμεταβλητό τρόπο επαφών και την αύξηση του χρόνου που μεκλυβαίει ανάμεσα στην εκδήλωση της έντασης και στη μετατροπή της σε κρίση. Ετσι οι Αμερικανοί επισημαίνουν: (α) την απόσυρση των στρατιωτικών δυνάμεων από τις παραμεθόριες περιοχές και τη δημιουργία αποστρατιωτικοποιημένων ζωνών στα συνοριακά γραμμές των βαλκανικών χωρών, (β) την εγκατάσταση ενός δικτύου «κρυφών τηλεφώνων» μέσω των οποίων οι υπουργοί Άμυνας θα έχουν άμεση πρόσβαση ο ένας στον άλλο και (γ) την ανταλλαγή πληροφοριών για τους αμυντικούς προϋπολογισμούς, τα σχέδια και τις πολιτικές που ασκούνται στον χώρο των ενόπλων δυνάμεων. Τα Μέτρα αυτά - κατά την αμερικανική πρόταση - θα είναι γενικής εφαρμογής σε όλη την περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, θα αφορούν δε, μεταξύ άλλων, την Ελλάδα και την Τουρκία. Η ίδια των αποστρατιωτικοποιημένων ζωνών διέπει άλλωστε και τις προτάσεις που έχει παρουσιάσει η Ουάσινγκτον για το Αιγαίο.

Οι προοπτικές της ασφάλειας της περιοχής και ειδικότερα οι αμερικανικές ιδέες θα συζητηθούν αναλυτικά σε δύο διασκέψεις που οργανώνονται με πρωτοβουλία της Βουλγαρίας, η μία των υπουργών Εξωτερικών στα τέλη Ιουνίου και η άλλη των υπουργών Άμυνας το φθινόπωρο. Ο κ. Πέρι έχει ήδη διαβεβαιώσει τη Σόφια ότι θα συμμετέχει στη συνάντηση των υπουργών Άμυνας, ενώ δεν έχει αποφασιστεί ακόμη πώς θα συμμετάσχουν οι ΗΠΑ στη συνάντηση των υπουργών Εξωτερικών.

Η Αθήνα έχει υπαίθε με ιδιαίτερη επιφυλακτικότητα τόσο απέναντι στην «περιοχική προσέγγιση» όσο και στη βουλευτική πρωτοβουλία. Ο ελληνικός υπουργός Εξωτερικών κ. Θ. Πάγκαλος πρότεινε μάλιστα στον Βουλγαρό ομιλούντα του κ. Πρίνσινα να αναβληθεί η διάσκεψη των υπουργών Εξωτερικών για το τέλος του τρέχοντος έτους ή για τις αρχές του επόμενου, ώστε να προετοιμασθεί καλύτερα. Ο κ. Πρίνσινα δεν απέρριψε την άποψη του κ. Πάγκαλου διότι, όπως είπε, οι εξελίξεις στα Βαλκάνια είναι τόσο γρήγορες και τόσο σημαντικές ώστε δεν υπάρχουν περιθώρια για μια αναβλητική αντιμετώπιση τους από τις χώρες της περιοχής. Η Ελλάδα πάντως θα συμμετάσχει σε αμφότερες τις διασκέψεις και στην προπαρασκευαστική. Ο πρόεδρος κ. Δ. Κιουρίτσος, υπεύθυνος Βαλκανικών Υπόθεσεων, πήρε ήδη μέρος σε μια πρώτη συνάντηση που εξετάζει τη θεματολογία της διασκέψεως, ενώ στις αρχές Μαΐου ο πολιτικός διευθυντής κ. Αλ. Φίλιππ θα συμμετάσχει σε ένα νέο γύρο διαβουλεύσεων που θα συγκεκριμματοποιήσει την ημερήσια διάταξη.